

QISHLOQ XO‘JALIGIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH

Aytimbetova Zuxra Maxambetaliyevna

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti tadqiqatchisi

e-mail: utepbergenovasamatdin@gmail.com

Telefon: +99 833 759 85 85

***Annotatsiya.** Hukumat tashabbuslari va xalqaro hamkorlikni o‘rganish orqali ushbu maqola qishloq xo‘jaligining yashil iqtisodiyot sari sayohati haqida tushuncha beradi. Bundan tashqari, u ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy jihatlarni hal qilish uchun keng qamrovli strategiyalar zarurligini ta’kidlab, keyingi taraqqiyotning asosiy omillari va istiqbollari belgilaydi.*

***Kalit so‘zlar:** Yashil iqtisodiyot, barqarorlik, texnologiyalar, resurslar samaradorligi, iqtisodiy rivojlanish.*

***Аннотация.** Изучая правительственные инициативы и международное сотрудничество, эта статья дает представление о пути сельского хозяйства к зеленой экономике. Кроме того, он подчеркивает необходимость комплексных стратегий для решения экологических, социальных и экономических аспектов, определяя ключевые факторы и перспективы дальнейшего прогресса.*

***Ключевые слова.** Зеленая экономика, устойчивость, технологии, ресурсоэффективность, экономическое развитие.*

***Annotation.** Through a study of government initiatives and international cooperation, this article provides insight into agriculture's journey towards the green economy. In addition, it outlines the main factors and prospects for further progress, emphasizing the need for comprehensive strategies to address environmental, social and economic aspects.*

***Keywords.** Green economy, sustainability, technologies, resource efficiency, economic development.*

Kirish. Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish global muammo bo'lib, davlatlar iqtisodiy o'sishni ekologik barqarorlik bilan muvozanatlashga intilmoqda. Ushbu maqola boy tarixga ega va xilma-xil ekotizimlarga ega bo'lgan qishloq xo'jaligida yashil iqtisodiyotni rivojlantirish borasidagi yutuqlar va muammolarni o'rganadi. Qishloq xo'jaligida barqarorlikka o'tish issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytirish, qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish va resurslar samaradorligini oshirishga qaratilgan sa'y-harakatlar bilan tavsiflanadi. Bu sanoatni isloh qilish, siyosat va jamoatchilikni xabardor qilishni o'z ichiga oladi.

Natijalar va munozara. Jahon hamjamiyati hozirda zamonamizning eng dolzarb muammolaridan biri -iqlim o'zgarishi bilan to'qnash kelmoqda. Butun dunyo mamlakatlari sanoatlashtirish va jadal iqtisodiy o'sish oqibatlari bilan kurashar ekan, barqaror va ekologik mas'uliyatli iqtisodiy rivojlanish zarurati tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtai nazardan, Markaziy Osiyoning chorrahasida joylashgan qishloq xo'jaligi ekologik muammolarni hal etish bilan birga, iqtisodiy farovonlikka intilishning hal qiluvchi pallasida turibdi [1]. Qishloq xo'jaligida yashil iqtisodiyotning rivojlanishini ko'rib chiqish, mamlakatning barqarorlikka sodiqligini va iqtisodiy o'sish va atrof-muhitni muhofaza qilish o'rtasidagi uyg'un birgalikda yashashning istiqbolli salohiyatini yoritish muhim hisoblanadi.

Mamlakatimiz tarixi o'zining boy qishloq xo'jaligi merosi va birinchi navbatda paxta sanoatiga qaram bo'lgan resurslarni ko'p iste'mol qiladigan iqtisodiyoti bilan bog'langan edi. Biroq, bu modelning uzoq muddatli barqarorligi, birinchi navbatda, Orol dengizining qurishi va tabiiy resurslarning kamayishi kabi ekologik zarar tufayli so'roq ostida qoldi [2]. Ushbu muammolarni tan olgan holda barqarorlik, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqtisodiy o'sish tamoyillari o'zaro bog'liq bo'lgan yashil iqtisodiyotni yaratishga mamlakatimiz juda katta kuch sarflab ijobiy natijalarga erishilmoqda.

Yashil iqtisodiyotning asosi resurslar samaradorligi, uglerod chiqindilarini kamaytirish va qayta tiklanadigan energiya manbalariga e'tibor

qaratish tamoyillarida yotadi. Davlatimiz iqtisodiy yondashuvni o'zgartirish zarurligini dolzarb masalaga aylantirgan holda sanoat landshaftini o'zgartirishga qaratilgan keng qamrovli islohotlarni amalga oshirmoqda [3]. Mamlakatning qarashlari atrof-muhitga salbiy ta'sirni minimallashtirish bilan birga iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish muhimligini ta'kidlaydigan Yashil rivojlanish strategiyasida mujassamlangan.

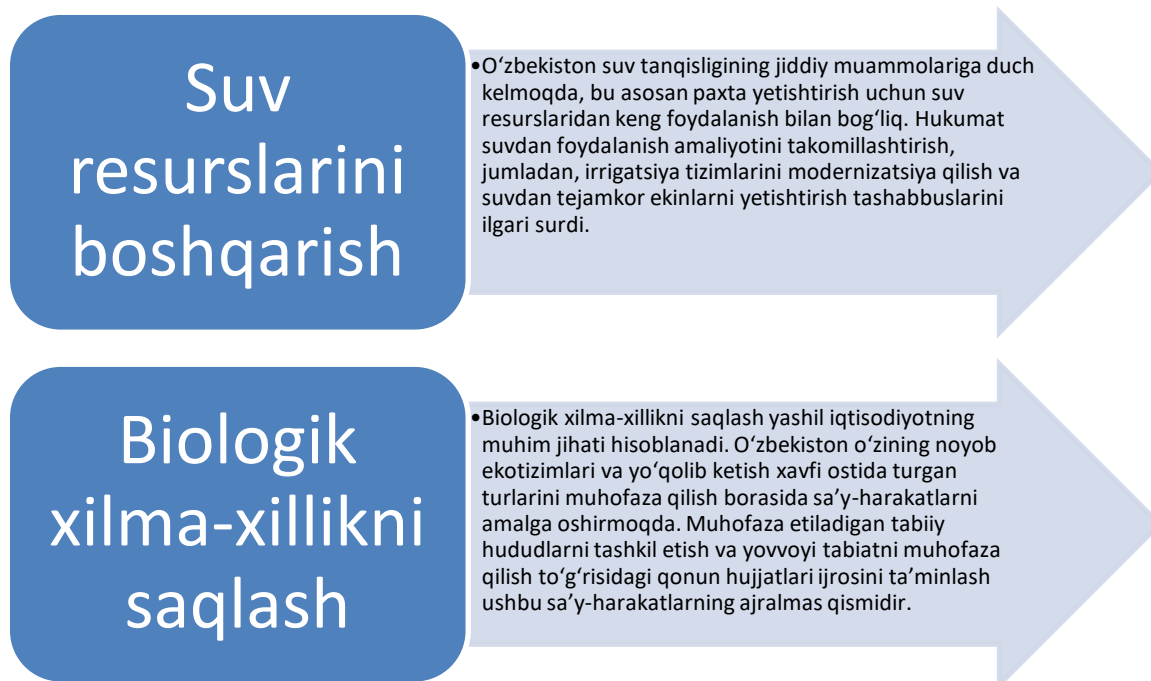
Yashil iqtisodiyotga erishish uchun O'zbekistonda iqtisodiyotning turli sohalarini qamrab oluvchi keng qamrovli siyosat asoslari qabul qilingan. Ushbu siyosiy islohotlar quyidagi asosiy sohalarga qaratilgan:

Qayta tiklanadigan energiya

- O'zbekiston quyosh va shamol energiyasi kabi qayta tiklanadigan energiya manbalariga katta sarmoya kiritdi. Hukumat qayta tiklanadigan energiya loyihalarini rivojlantirishni rag'batlantirish uchun imtiyozlar va me'yoriy-huquqiy bazalarni joriy qildi. Energiya manbalarini diversifikatsiya qilish orqali O'zbekiston uglerod izlarini kamaytirish va qazib olinadigan yoqilg'iga bog'liqligini kamaytirishni maqsad qilgan.

Barqaror qishloq xo'jaligi

- O'zbekistonda qishloq xo'jaligi sohasi mamlakat iqtisodiyotida muhim o'rin tutadi. Barqarorlikni ta'minlash uchun hukumat suv resurslarini samarali boshqarish va barqaror dehqonchilik amaliyoti bo'yicha dasturlarni amalga oshirdi. Ushbu tashabbuslar qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirish va atrof-muhitga ta'sirni kamaytirishga qaratilgan.

1-rasm. Yashil iqtisodiyot uchun siyosat asoslari.

Qiyinchiliklar va imkoniyatlar

Yashil iqtisodiyotga sodiqligiga qaramay, O‘zbekiston barqaror rivojlanish yo‘lida bir qancha muammolarga duch kelmoqda [4]. Bu qiyinchiliklarga quyidagilar kiradi:

1. Iqtisodiy o‘tish

Yashil iqtisodiyotga o‘tish ko‘pincha sezilarli xarajatlarni va mavjud tarmoqlarning uzilishini o‘z ichiga oladi. O‘zbekiston iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash va barqarorlikni ta‘minlash uchun ushbu o‘tishni diqqat bilan boshqarishi kerak.

2. Texnologik bo‘shliqlar

Yashil texnologiyalar va amaliyotlarni qabul qilish jiddiy texnologik yutuqlarni talab qilishi mumkin. O‘zbekiston bu bo‘shliqlarni bartaraf etish uchun xalqaro sheriklik va bilim transferidan foyda ko‘rishi mumkin.

3. Xulq-atvorning o‘zgarishi

Yashil siyosatni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun hukumat o‘z fuqarolari va korxonalari o‘rtasida xulq-atvorni o‘zgartirishni rag‘batlantirishi kerak [5]. Bu borada aholi o‘rtasida olib borilayotgan targ‘ibot-tashviqot va rag‘batlantirish muhim rol o‘ynashi mumkin. O‘zbekistonning imkoniyatlari

orasida yashil loyihalar uchun xalqaro moliyalashtirishdan foydalanish, iqlim bo'yicha global tashabbuslarda ishtirok etish va barqaror rivojlanish bo'yicha mintaqaviy yetakchiga aylanish kiradi [6]. O'zbekiston yashil iqtisodiyotni qo'llash orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish bilan birga ekologik muammolarni hal qilishi mumkin.

Xulosa. O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yanada barqaror va farovon kelajakka erishish yo'lidagi hal qiluvchi qadamdir. Mamlakatning qayta tiklanadigan energiya manbalari, barqaror qishloq xo'jaligi, suv resurslarini boshqarish va bioxilma-xillikni saqlashni o'z ichiga olgan barqarorlikni ta'minlashga ko'p qirrali yondashuvi ekologik muammolarni hal etishga intilayotganini ko'rsatadi [7]. Muammolar mavjud bo'lsada, O'zbekistonning xalqaro hamkorlik salohiyati va boy tabiiy resurslari muvaffaqiyatli yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun imkoniyatlar yaratadi. Hukumatning ushbu tashabbuslarga doimiy sodiqligi barqaror va ekologik toza O'zbekistonni yaratish uchun muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi. (2019). "O'zbekistonni 2035-yilgacha rivojlantirish strategiyasi". Olingan: <https://lex.uz/docs/4234047>
2. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiy rivojlanish va qashshoqlikni qisqartirish vazirligi. (2020). "O'zbekistonning yashil rivojlanish strategiyasi". Olingan: <http://mift.uz/en/strategies/uggs>
3. Osiyo taraqqiyot banki. (2020). "O'zbekiston: barqaror iqtisodiy o'sish yo'li". Olingan: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/636456/uzbekistan-path-sustainableeconomic-growth.pdf>
4. Xalqaro energetika agentligi. (2021). "XEA mamlakatlari energiya siyosati: O'zbekiston 2021 sharhi". Olingan: <https://www.iea.org/reports/uzbekistan-2021-review>.

5. Butunjahon yovvoyi tabiat fondi (WWF). (2022). “O‘zbekiston – tabiatni muhofaza qilish va barqaror taraqqiyot”. Olingan: https://wwf.panda.org/wwf_office.cfm?uofficeid=5930.
6. Sarkisyan, A. va Karimov, A. (2021). “O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish muammolari va istiqbollari”. Markaziy Osiyo zamonaviy fan va ta’lim muammolari, 2(2), 49-55.
7. Eremeeva, M. va Li, X. (2020). “O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga o‘tishi: qiyosiy tahlil”. Barqarorlik, 12(15), 5979.